

Om at have en balinesisk ven.

GEDE

Som I ved, kender vi mange hernede. Vores bedste ven er Gedé, som har det homestay, vi bor længe på hvert år. Han er omkring 65 år, har haft 6 års skolegang, er retroende hindu; han er en dygtig musiker og noget af en entertainer, og gæsterne elsker ham. Jeg er helt sikker på, at Gedé er meget glad for Michael og mig, men at være ven med en balineser kræver lidt indlevelse. Der er mange ting man skal lære. Først og fremmest, en balineser hader konfrontationer. Hvis der opstår et eller andet problem, vil han aldrig gøre som os og sige. "Prøv og hør. Vi har et problem her, som vi skal have løst osv.osv." NEJ. Man sniger sig udenom og prøver at tie det ihjel og vil for enhver pris undgå at stå ansigt til ansigt med den, man har problemet med. Når der opstår problemer med gæster her, prøver Gedé tit at inddrage Michael og mig. "Birgit, kan du ikke tale med ham franskmanden og forklare ham....." I starten blev jeg vældig irriteret over det; nu synes jeg nærmest, det er lidt morsomt, og jeg er blevet ret godt til at smygge mig udenom at blande mig. -

Når man er ven med en balineser, er det som om, han ejer en lidt. Hvis vi f.eks. inviterer Gedé ud at spise på en eller anden fin restaurant, sker det tit, at han uden videre tager et par venner eller et barnebarn med. Ikke noget med at spørge, om vi synes, det er ok, for selvfølgelig er det det. -

Lidt i samme stil: Gedé er utrolig generøs med vores penge. Så sent som i går aftes oplevede vi det igen. Vi skulle op i landsbyen, hvor der var en 3 måneders ceremoni (barnedåb). Til denne hører altid skyggeteater. En dukkefører hyres, der bliver spændt et hvidt lagen ud, 2 mænd spiller (hellig) musik på messinggamelan, og så går skuespillet igang. Inden vi skal afsted, kommer han og siger "Åh jeg glemte at sige, at det er ventet, at man giver noget til moderen til barnet" Det ved vi godt i forvejen, og jeg tror også, at Gedé ved, at vi ved det. Så siger Gedé " ja, sådan omkring 200.000 rupies vil nok være passende". En bygningshåndværker får 40.000 i dagsløn,så..... Skal man nu spørge Gedé om han er blevet vanvittig? Nej! Vi siger bare, at vi jo godt ved, at man giver en lille gave, så det gør vi selvfølgelig. - Og det var så det.

Gedés kone døde for et par år siden. Han har nu giftet sig igen med en jævnaldrende enke. Det har han ikke fortalt os noget om, men vi kender jo andre mennesker hernede, så vi vidste det godt. Da vi skulle flytte ned til Gedé, kom han og hentede os. Han havde sin nye kone med og præsenterede hende som "en ven". Vi sagde, at vi godt vidste, at han havde giftet sig igen, og det syntes vi var dejligt for ham. Lettelsen over ikke selv at skulle sige det, stod malet i ansigtet på ham. Den nye kone går ud i restaurantens køkken og laver maden til Gedé. Ganske som hans første kone gjorde det. Og Gedé siger, mens hun hører på det "Ja, I kan jo godt se, at jeg var nødt til at gifte mig igen!" Det er altså ikke for sjov, han siger det! Han er nødt til at have en, der laver særlige retter til ham. Han betoner også, at hans kone ikke er særlig køn. Det er en anden ting, man skal vænne sig til med balinesere. På en eller anden måde mangler de vores form for indlevelse. Gedé fortæller højlydt og mens hans barnebarn hører på det, at den yngste er meget klogere end den ældste. At den ældste er så genert. osv.osv. Det er ikke kun Gedé, der opfører sig sådan. Nogle gange er jeg ved at få et chok, når de udbreder sig om hinanden.

Når der er problemer i familien, hører vi aldrig om dem fra Gedé. Som sagt har vi andre kilder! Vi prøver så indimellem at få ham til at tale om det. P.t. er der eksempelvis store problemer med den søn (Ketut) og svigerdatter, der har overtaget ledelsen af homestayet. Han har forelsket sig i naboens kone. Hendes mand har smidt hende ud og beholdt parrets 2 børn. Ketut har fået barn med konen og lejet et hus til hende. Og imens skal det så se normalt ud her med Ketuts kone og deres 2 børn på 7 og 12 år. Gedé siger ingenting om det. Vi venter! Jeg prøvede at åbne for problemet ved at spørge Gedé, om det stadig var lovligt på Bali, at en mand har to koner. Men det gav ikke noget resultat. Vi får se!

Vi har jo kendt Gedé og hans familie i over 15 år, så det er klart, at vi følger med i hvordan det går dem. Gedés ældste barnebarn på 23, lærte vi at kende, da han var en lille dreng. Han har arbejdet på homestay'et i 6 år og er forlovet med en pige, der også arbejder her, men for en ugestid siden forsvandt han pludselig. Ingen vidste tilsyneladende noget om, hvorfor og hvorhen. Rygtet gik, at han vist nok havde fundet en anden kæreste. Tiden gik. Og så vendte han tilbage. Da var Michael og jeg taget 5 dage ud til Vestbali. Gedé kom og hentede os der, og fortalte at barnebarnet var kommet tilbage. Hans forlovede græd og kom ikke på arbejde. Da jeg spurgte, hvad Sudar (som han hedder) sagde, fik jeg at vide, at ingen havde kommenteret hans fravær. Det er åbenbart for pinligt, men Gedé mente, at det ville være rigtig godt, hvis Birgit tog en snak med ham og spurgte ham lidt ud. Pyha!

Nu lyder det måske, som om Gedé er en besværlig, snørklet person, men sådan er det faktisk ikke. - Han er sjov, varm, vidende, hjælpsom. Man skal bare indstille sig på, en anden kultur skaber andre måder at være på. Man skal også indstille sig på, at man aldrig kommer til at forstå det helt.